

הַלְבּוֹת נִטְיָלָת יָדִים

ביאורים ומרפסים

(8) בטיעמה זו הסתפק הפמיג (א"א ס"ק ג) אם ציריך דוקא לאכול בכיבת פת או שיכול אפילו רק לשותות. וראה לעיל סי' רפח ס"ק א שהבאנו דעתו אחרים והמקלים בה.

סימן קנה דיני נטילת ידיים לסייעה

[משניב ס"ק א]

על כל אישׁו ישראל האוכל פתׁ וכו', לא כל בטהרה³.

1) ואף אונן הרוצה לאכול פת, כתוב לעיל (סי' שא"ק ז) בשם הברכי יוסף שאף שאינו מחייב בברכת המוציא מ"מ ערך ליטול ידיו [ובאייר הברכי יוסף (י"ד סי' שמاء ס"ק ח) שכינון אין הנטילה מעבה מדרבן אלא שרבנן אדרוי לאכול بلا נטילה], ואונן חייב בכל האיסורים הן שמהותה הן שמדרבןן, אך שלא יברך על הנטילה. אונן השעה עצם לকמן (סי' חרמ"ס"ק מה) הביא שהבכורי יעקב חולק על הברכי יוסף וטובר שאוקן אוכל بلا נטילת ידיים, בין שהעתם שאוקן פטור מכל המוצאות הוא מטעם עוסק במצוות פטור מכל המוצאות ועל ידי שעסוק במצוות טרדה קבורה אין צורך לעסוק במצוות אחרת, ובמ"ן כל מעבה שצעריך לעסוק בה, בין שהוא בשב ואל תעשה בין שהוא בקטום ועשה פטור ממנה.

ולענין קטן, כתוב הבן אישׁ חי (שנה א פר' שמאי אות ב) שככל אדם וחנן את ילדיו הקטנים כדי שירגלו ברכ מקטנותם. וודעת הגרא"ש אלישיב (אשרי האיש חי עמי ראי) שעל הקטן ליטול ידיו רק מגיל שיוודע לשמר ידיו בטחה, ולפפי גול זה אינו צריך ליטול. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' קסב ס"ק מה) בשם הלכות קטנות שמה שגוררו החכמים תומאה על הידים הוא אף על ידי תינוק בן יומו.

2) אמנם אין דין השילה לחולין שווה לגמור לניטילת הכהנים להזומה, שלענין מקום הנטילה, כתוב בביה"ל לקמן (סי' קס סי' ג ד"ה ויש מתירין) שלחותמה כמעט לכל הרעות עיריך ליטול עד הפרק, שוזא חיבור הד עם ההורע, אבל בשילוח ידיים לשלוחה, בתב השו"ע לעל לקמן (סי' קטא ס"ד) שנחלה בקר הראשוני, ומ cedar הדין יש להקל בשילוחה עד סוף פרקי האבעות, אלא שראי עטלול עד הקטה.

וכן לענין נטילת ידיים על ידי עובד כוכבים ונדה שנوتנים את הימים על ידיו, כתוב במשןיב לקמן (סי' קנט ס"ק טט) שאף שאינם יכולים ליטול את ידי הבחן מחמת טומאותם, מ"מ לא גורו עליהם בנטילה לחולין.

3) ואף שהתקנה היא משומס סרך תומאה, מ"מ מי שבאמצע הסעודה גנע בטומאה, בגין בגבלה או בשושן שמטמאים את הגנו, כרב בביה"ל לקמן (סי' קס ס"ב ד"ה בשוק וירק, וראה חז"א אורח סי' כה אות יב) שהפמיג מעד שאין צורך לחזור וליטול ידיו כיון שבלא"ה זהה צולנו טמא מותים.

[שעה עצם ס"ק א]

פס"זין צריך בפייה שנייה, וכן לפקן בPsiqun קס"ד⁴.

4) וביאר בביה"ל שם (ס"ב ד"ה לחור ולטל) שאף הראשונים שכותבים שטעם הנטילה הוא מחמת סרך טומאה, מסכימים הם גם לעטם השני שתיקטו את הנטילה משומס נקיות וקדושה.

[משניב ס"ק ב]

לפי שאין רוב התרומות אלא ממשי פת דלקתיב "ראשת דגניך"⁵. ודברים אלו מבוארם בש"ע הרב (ס"א) שכתב שרוב התורת המשך במילואים עמוד 23

סימן קנד

דיני זמן קביעות טעורה

[משניב ס"ק ב]

ובשים מפשטו אמר ב"ה, שסבירן בזמן מעט שום מפשטתו). אכן לענין האיסור להתעשות בשבת עד השעה הששית, המובה בש"ע לפקן (סי' רפח ס"א), כתוב שם (ס"ק א) שהטעם הוא מפני שם אוכל אחריו השעה והוא כוורת אבן לחמות ונחשב כיילו התעשה בשבת, ולא הזכיר שמה שבאים את הזמן משעה שום מORITYו [ואילו המג'יא שהוא מ庫ור דברי המשניב באן, כתוב במפורש שיש לישב מה שמאריכים בשבת וו' טוב לפעמים לאחר ר' שעוט על אף האיסור להתעשות בשבת, שוו' מושם שמחשוב ר' שעתו משעה שקסים ממייתם]. וראה מה שכתבנו שם. וכן כתוב שם (ס"ק ב) בשם הא"ר שבلومוד מותפל יש סmek להקל להחאה עד אחר חצות.

[משניב ס"ק ג]

קינו תחלת פעה ששישות².

2) החאם יש חובה לתלמיד חכם לעסוק בלימודו ולא לאכROL עד שעה שישית, כתוב בשות"ת משנה הלכות (ח' סי' כה) שודאי שאם לפעמים השכים והשלמים קביעותו קודם שעה ששת שיכול לאכול בשעה שהוא מאכל כל אדם, ואין בחנות השו"ע אלא שאף שיש מושם ונשמרתם את נפשותיכם לאכול פת שחרית, התירו לתלמיד חכם מוחמת שעסוק בלימודו להמתין עד שעה שישית, ולכן אם כבר סיימם את קביעותיהם ואנן לו סיבה להמתין עם סעודתו אוכל בשאר בני אדם.

[משניב ס"ק ד]

בזו הacula לא יתוקף לו פת על ידי זהב) וכו', ואל ימלא גרטסו בפעם אחתו³. וירגנאג עלי פה שקטוב בענין פאין ג'ערב קשור לאכלול וכו', שיבקש בכל יום על מזונמו⁶ וכו', טוב שיפנה קרעם סעופתות⁷.

3) וכותב לעיל (סי' קנה ס"ק יא) בשם הטור, שיש לאכול פת שחרית ממשום שמנזה להנוהג עצמו במזינה טוביה התחגה טוביה לשמרו בראותו, כדי שייהיה בריא וחוזק לעבודת הבורא יתעלה. וראה מה שכתבנו להלן בשם החז"א.

4) ולקמן (סי' קע ס"ק מה) הביא בשם הל"ה שיטוב ליבו בסעודתו אם מעט ואם הרבה, ואכל פתו בשמה. וכן שהשללה האריך להזיר מרכיבי אכילה ושתייה, אלא יאכל וישתה רק להעמיד ולהברות את גוףו, מומן לעבודת הנפש.

5) ובוגר עבר זה, כתוב הקפ החיים (ס"ק ל) שהוא מיר אחר החזות היום, שימושה זו נחשב בין העברים, דהיינו עבר של יום.

6) ותפללה זו, כתוב לפקן (סי' קס ר ס"ק ג) בשם הזוהר, שמצויה לאומרה כל זם קדם הסעודה. וזוטיק, שיש שנבגו למור מומר יה' רועי לא אחשר" בין נטילת הידיים לברכת המוציא, וזהר נכון לאומרו אחריו ברכבת המוציא. וכותב לפקן (סי' רלא ס"ק ה) בשם החז"א זוראתי לאנש מעשה שקדום אכילה היה אמורים, הנני רועה לאכול ולשתות כדי שאהיה בריא וחוזק לעבודת השם יתרה. 7) וכותב לפקן (סי' קסה ס"ק א) בשם הל"ה שכאל אדם יבדוק עצמו להתפנות קודם הנטלה.

[משניב ס"ק ה]

אכל אם טעם מידי, לא קני כוורת אבן לחמת⁸.

הַלְבּוֹת נְטִילָת יָדִים

קנד דיני זמן קביעות שעודה, וכו סעיף אחד:

א (א) **בשיגיע שעה** (ט) (ב) **רבייה יקבע סעודה**. ואם הוא **תלמיד-חכם ועובד בלמודו, ימתקין** (ג) **עד שעת ק' יב**, (ט) **שעה ששית**. ולא אחר יותר, דתני בזורק (ד) אבן (ג) **לחמת** (ה) אם לא טעם מידי בצפרא:

קנח דיני בטילת ידיים לטעודה, ובו י"ג סעיפים:

א (א) אֲשֶׁר בָּא (ב) לְאַכֵּל פֶת (ג) בְשִׂמְכָרְכִין עַלְיוֹ 'הַמּוֹצִיא' (ד) יִתְל (ה) יִדְיוֹ (ה) אַפְלוֹ אַיִן יוֹדֵעַ ?לְהַם שָׁוֹם טָמֵא. [*] (ו) וַיְבָרֵךְ עַל גַּטְילַת יְדֵיכֶם. יְאַכֵּל לְפֶת שָׁאיִן מְכָרְכִין עַלְיוֹ 'הַמּוֹצִיא'. כִּגּוֹן (ז) לְחַמְנִינּוֹת (פְרוֹשָׁה, סְטוּרְטִי בְּלָעָז) דְקֹות אוֹ פֶת הַבָּאָה בְכִיסְתִּין (פְרוֹשָׁה, פֶת עֲשֹׂוֹת עַם צֻוְקוֹרְנוֹ וְשַׁקְדִּים וְאַגְוִים) (ח) וְאַיִן (ב) קְוֹבֵעַ שְׁוֹרָה עַלְיהֶם, אַיִן אַזְרִיךְ גַּטְילַת יְדֵיכֶם: בְּ דִישׁ מִי שָׁאוּמָר, שָׁאמָ אַיִן אַזְבֵּל אֶלָּא דְמַלְלֵה דְזַמְּרָה

שערית

(ג) רכשנית. בקענית ורכ כה פשען ותשבין פשעה שכם פשעתו, ובכחים זריף יב משמע דרשבען משלולו קשורה, וטל' דמאי דרשבען מעיה משה [**] וברוך עטני". ובקב' קריטיך"א בקהלין קי"ז: אם ברוך עטני' ומכל' של אל לא כל' לא קו' גראה לנטלה. אין שם, והכיאו בק"א למח'ב:

דרוב' נעלום עוקרים געמאָד-השער, ומפאן לש' לינשב מה שאפאיין בשפּת ווירט לעמְים אונר ר שטעות קענו מיטם דרישבען ו' שטעו פשעה שכם בנטהם, מא': (3) פשעה ר'. פרוש, תחולת שעה ו' נאכל ספּע' ע' וש' קח'ם פּסקּע' דאיפלו בסוף פשעה שעה שית לא עני דורך אבן להטאת, ובפרט אלה ובה ביאר דאה לזרבוקס, ע"ש. וישים איכילו ביטום קלה פּבלילון, וטוב שיאכל בע"פ ביטום אם חיל' לבו ואיל מלוא ברוטו בטעמ אמת. ווינגען עי'ם התחנה, בערב בשעה, קראוי' צל. יטעה קומס סענחו. לא לטע' אונש לבשלא דוחוֹגא מון יטעה לי'ובא אתקחא, הדר כ' ביטול, מא': (g) לחמת. פרוש, ביטחה אונש נטבם ומיניהם שם אונש טהרא אקלאה, וטוב היה שטלאהה זין, של'ה:

(ה) זין. קידך לטל' ד' מון פרחיה כדי שטבש השטמאַל גיטמי. דקאנטי' ב' פּאַקּ, מא'. והכיאו ייטיב אונש לעני' פּה' לע' המ' א' שטלאהה בוה, ע"ש, ורזא טעה ולא

מושבה ברפינה

אךלו פרופה, והוא צורנן לטל ידים מדברי טופרים קדם אכילת פרופה כדי שלא יטמאו בגנעתם. וכך שיחיו רג'לן הכהנים בז'ה, גדור גס-בן על כל איש יש'אלן) האוכל פט' שאסור לאכל עד שיטל נdry: וגם עכלו שאין הכהנים אוכלן תרומה מפני השמאה, לא בטלה פקנה ו. כדי שהחי רגילים בני-ישראל בשיבנה בית-המקדש במקורה בלבנה לאכל בטהרה⁽³⁾. ועוד טעם להקנת נטילה, משום נקיות וקדשה. (3) וטמי בוגרא נברכות נ'ג'ן אקראי ד'התקדשותם והיקום קדשים" (שם'ג): (ב) לאכל פת וכור. לאפוק על פרות. וכך רג'לן בפסעף ה. והטעם, (ג) לפי שאין רב בתרופה אלא מפי פת. רקחיב' בראשית דביך⁽⁴⁾, ואין דרכ' לאכל מני דעת אלא אחר שעושין מפנו פת, לא גדור גס-בן נטילה אלא באפוי זה [לבוש]: (ג) שמקרכין עליו 'המוחזיא' וכו'. דלא רקנו אלא ברך שקובען סעודת עליו: (ד) יטל נdry. (ה) שב' נdry, ובכל, וכן יטיל נdry. ואך אם אוכל רק בעלה אונש לשלא קווואן מן יומא ליום אונדרי ולא לעכוב מזונאי מן יומא ליום אונדרי (וטעם, כדי שייקש כל יום על מזונאי⁽⁵⁾, ולשפרחו על-ידי בראן בצל יומא ויום לא עליא, עין שם). טוב (3) שיפנה קדם טענותה: (ה) אם לא טעם מידי בצדרא. אבל אם טעם מידי, לא ענו בורק און למחה⁽⁶⁾. ומכל קום לכתחלה נראה דילון לקבע סעודה בששית אף אם טעם מידי בצדרא, דלא פרען היה לאכל פת-שוחרת קצת, וכאדמרן בוגרא נסוכה כו': פד טעם בר-צדרא ועדי לבלה, ואפלו כי משמע (ג) בשתת דף י' דפנ' סעודה הרא עד שעה ששית, ובעל-ברך כמו שפטבנו:

א (א) בשי'בו וא' וכו'. טעם מנקת נטילה הוא משי'נו וברים: אחד, מפני סרך פרוקה, וכנון שניה נוגה טמאה וטהרה הכהנים (ה) ונוגעים בכל דבר, ובזמן שניה נוגה טמאה וטהרה הכהנים

שער הצעיר

(ג) פָּנִים אַבְּרָהָם: (ד) מֶגֶן אַבְּרָהָם: (ה) דָּקָא מֶרֶם שֶׁמֶת בְּגַדֵּין, נָשַׂר מִפְּנֵי טָעֹנָה, וּמִסְמִיךְ שֶׁמֶת אֲחֵר זוֹ הַכְּבָרָה דָּזְמָן קָעָדרה לְתַלְמִידִי
 חֲקִים הוּא שָׁעָה שְׁיוֹת: (ו) הַנְּהָרָה רְשֵׁי פָּרֶשׁ בְּשַׁבַּת יְדֵי רְהָא מְשֻׁמָּן נְגִיעָה וְעַה, אֶכְלָה הַרְבָּה וְהַרְבָּה' וְשָׁאַרְיָה פּוֹקְדִים קָטוּבָה מְשֻׁמָּן טָמָה וּבְפָרוֹשׁ
 וּבְפָתוּחָה של וְשָׁי. מְכַל מִקּוֹם לְדִיאָה אָם נְגַע בְּגַעַת בְּאַמְּכָעָה אֲכִילָה סְמִיכָן צְדִיקָה בְּטַלְיהָ שְׁנִית, וּבְדָלְקָפָן קְסִיפָן קְסִידָן, עי"ש: (ז) וְעוֹד סְכָמָן עַמְּנָן נְטִילָה
 אַקְדָּא אַחֲרָה, עי"ש בְּחַלְלָן קַץ בְּגַדְרָה: (ג) וְלִשְׁעָם הַשְׁנִי תְּמִילָה מְשֻׁמָּן גְּקִוָּת, אַזְרִיךְ לְפָרָר גְּפִיר דְּלָא תְּקִנוּ אַלְאָ בְּפַתְחָה מְשֻׁמָּן דְּהָרָא גַּדְעָן קְבִיעָות טָעוֹה לְבִנְיָי
 אָדָם, וְלֹא חַשְׁשָׂו לְקִיָּת וְקַדְשָׁה בְּאַכְילָת עֲרָאִי: (ד) וְכָמָבָד לְקַפְּדָן דָּאָם גַּטְלָלָא בְּכָלִיל אַעֲתָה נְטִילָה כָּלְלָה אַף דִּינָר נְקִיָּת מְהֻמָּא: (ה) וּמְבָבִים וּסְפִים ג':
 (ו) סִינוּ אָרָם גַּבְעָה סְעָדָה עַלְיָהָם, רְאַיְתָה בְּכָלְלָה פַּתְכָּל:

(ו) קינוי או אמצע סעודה עליהם, דאיתני בכלל פת כלל:

תרגומים: 1 סִכְרָר.

הלוות נטילת ידיים סימן קנה

כיאורים ומרספים

ס"י מא) כתוב שוראי לתחילת טוב שיאכל בכיצה, אבל גם אם אין רוחה לאכול אלא קצת פת, צריך לברך על נטילת ידיים. ורעת הגדר'ש אלישיב (אשרי האיש ח"א פלא אות עז) שמי שקשה לו לאטול לחם, יכול לסתמוך על הגרא' ולברך על נטילת ידיים בפחות מכיצעה.

[משנ"ב ס"ק ז]

וזאין ארייך גטילקהינו וכוכו, דאין ארייך לברך יטמא צומציא' (18). וממי שבודחו ליטול ידיים לאכול שיעור פת החיב בענילה, אלא שרוצה קודם לבן לטעום מעט פת פחות מבודד [טעינה זו היא בתוך שיעור אוכלת פרט לממה שאכל אחר כך בשיעור], כתוב בשורת אור לעזין (ח"א סי' לה) שאף לדעת הסוברים שאין חייב טילה על פחות מבודדים, חייב בגטילה על אכילה זו, כיון שאכילת הפחות מבודדים מעתפתה למה שאכל אחר כך.

(18) וזה שהוא שאינו מברך על הפת ביאור לכך (ס"י ריב ס"ק ה) שהוא ורק באכילה רק כדי להפיג את מרירות השתייה, אך אם כחונתו גם לאכילת הפת אין הפת נשחת טפלה וצריך לברך גם עליה, וסימן שלכן טוב להימנע מלאكل פת למתוק שתיתת היין שפה, כי מי יוכל להבחין היטב אם הוא רק להפיג מרירותו או גם לסתור הלב.

ולענין מי ששותה שמן מפני שחושש בגרונו, ואוכל עמו מעט פת כדי שלא יזקנו החשן, הבא לכאן (ס"י רב ס"ק כט) מחלוקת האם הפת טפילה לשמן או שלulos הפת עיקר. והותף בשעה'ץ שם (ס"ק ל), שם מותכוון באכילת הפת גם להשביע עטבונו, מסתבר שככל הזרות הפת עיקר וופטרת את השמן.

[משנ"ב ס"ק יא]

קינן אקליו זיין ופרטות נ"ש (19).

(19) ובאופן שהוציאו אותו מהמקורה ויש עליהם רטיבות, נהג הגדי' קבבסקי (ארחות רבנו ח"ג עמי ריט) להשרש מושום טיבולו במשקה, ונטל דיון עליהם. אכן בשיטתם איק ישראלי (ח"ח סי' יג) כתוב שבורואין אין על מים אלו שם משקה, ואין צרף גטילת ידיים.

[משנ"ב ס"ק יב]

או לריקות עלייו משקה אין ארייך גטילת ג'ריזם (20).

(20) אכן פרי שהדרך לטבלו באופנים מסוימים, והוא טובל בברך שכן הדרך בכיר, וכגון הטבול פרי בחלב וכדו, דעת הגרש"ז אויערבך (מקשי תורה ח"ד עמי קכח) שצעריך ליטול דיון, וראייה לדבר מודין הכרפס בליל הסדר, שאין דרך להטבilo במיל מח ואך על פי כן חייב בגטילה.

[משנ"ב ס"ק יג]

שאך מני משקין הנפקthin מן הפורת אינם חסובין משקין (21).

(21) לענין יין שהחמין ונעשה החומץ, כתוב השו"ע לכאן (ס"י תעג ס"ז) שהטובל בחומץ נטל דיון, ובמשנ"ב שם (ס"ק נא) מיאר שהחטעם הוא מודין דבר שטובילו במשקה זראה באර היטב (ס"ק ו) שהביא הלכה זו, וכן הקף החים (ס"ק לא).

[משנ"ב ס"ק יד]

עד שאין בקבט טופח על מנת להטפיח (22), לא חשיבי משקה (23), ורעת התופפות, שאפללו קזרו גמ Zhao אחר בקבט (24) וכוכו, וענין הווא מעוב בשעונה, ותמיינ' (25) וכוכו, על יקי מזלג, יש לךך (26).

המשן במלואים עמוד 24

[משנ"ב ס"ק ח]
וגם 'המוחזיא' וברפת הפטון צריך על אלוזו (וכו), גם כן יתבאר שס"ז).

(22) וטעם הדבר, כתוב השוער הרב (ס"א) שלא רצוי חכמים לחלק ביןין לבן פת גמורה, כיון שקובע סעודתו עליהן כמו על הפת.

(23) שם (ס"ק כד) כתוב שיש אמרים שהשיעור הוא שלש או ארבע ביצים, ושאמרים שהוא שיעור קביעות סעודה של ערב או בוקר, וכשיטות נוטה יותר לשון השיעור שם. ולענין נער או זקן שטבעם לאכול מעט, כתוב בביבה'ל לכאן (שם סי' ד"ה אף על פי) שאם אכלו שיעור שדרכם תמיד קבוע על זה, חשוב קביעות סעודה.

[שעה'ץ ס"ק ח]

בדרפנס'ש שם בתקופה, פטילא אין ארייך גם גטילת ג'ריזם (24).

(24) ולענין ברכת המזון, כתוב השוער לעילן (ס"י כסח ס"ז) שהחיב לבך. ובאייר במשנ"ב שם (ס"ק כו), שמעון שהשלים לשיעור של קביעות סעודה, נתחייב ברכבת המזון, אבל המוחזיא איתך עיריך לבך, כיון שאין במו שמנוחה לפניו שיעור של קביעות סעודה, אלא בצעיר עם מה שכבר אכל.

[משנ"ב ס"ק ט]

קינה באכל שעור בבייצה אפללו בלי קליפה, לבלי עלא ארייך גטילה בברכה (25).

(25) ואך לשיטת הנודע ביהודה והחרם סופר [ראה בה"ל לכאן סי' רעה סי' ד"ה של רבייעת] שהביבאים בזמנינו התקטנו ושיעורביב'ה הוא בשני ביצים המצוויות אצלנו, כתוב בשווי שבט הלוי (ח"ז סי' ס אות ג) שכאן בוודאי חייב לברך בשיעור בכיצה אחת, משום שטיה זו אינה יותר מספק להלכה, וכיון שביחסות נטילה זו נחלקו הפסקים אם שיורה בכמיה או בביב'ה, אם כן הוא ספק טפיקה ולקלוא [חווטף], שאך אם נאמר שלענין חישש ברכחה לבטלה לא אמרים ספק טפיקה לקלוא, יש כאן עדדים נטיפים להקל, ראה שם).

ולענין שעור הזמן לאכילת השיעור בכיצה, בסידור הגרש"ז (סדר נטילת ידיים בקעריה סי"ח) כתוב שהשיעור שמצטוף לככיצה הוא שיאכל כל בית בצד אכילת פרט. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (נשות אברהם ח"א סי' ר) שמי שידיע שלא יאכל בשני זיתים מהפת [שהזו שיעור בכיצה] תוך כדי אכילת פרט לכל זית, ידיו ולא יברך. אכן בש"ת שבט הלוי (שם) כתוב שאם יאכל רק כדי בצד אכילת פרט ואת שאר הכביצה יאכל בשיעור זמן אוירך יותר, ועל כל פנים בשיעור אכילת פרט גורל בשיעור החותם סופר שהרא תשע דלקות, יכול לבך. ודעת הגרש"ז אלישיב (אשרי האיש ח"א פלא אות ט) שאם יאכל את הכביצה בשיעור אכילת הפת הגדל רהינו תשע דלקות, יכול לבך. והותף, שאך אם אוכל דברים אחרים גם אם מדובר בניתנים לא מיקרי הפסק, ובבגד שיכוון מתחילה לאכול בכיצה מהפת ולא יסיח דעתו מאכילת הכביצה עד שיאכלת.

[שעה'ץ ס"ק ט]

דעך שעור גזית ארייך גטילה מדייא וכברכה (26).

(26) והחוז'א (ארחות רבען ח"א עמ' עז) נהג בזה כהגר"א, ובנסיבות השבת נטל ידיים ובירך על נטילת ידיים ואכל רק בשיעור כזית, וכן חילק לכל המסובים רק כזית פת. ובשוו'ת אגרות משה (אור'ח ח"ד

מילואים

הלוות בית הכנסת סימן קנה קנו

המשך מעמוד קודם

וכך כתוב האור החיים בספר חפץ ה' (ברכות ח, א) שהיום שנותמעטו הנסיבות, הלוואי וילמד אדם כל היום וכל הלילה כדי להחכים ב תורה ולהבין, ולפיכך יש להתפרק ממהר.

אחרים, ובכל הדינאים והחכמים שחו מקבלים שכיר מתרומות הלשכה, כאמור בדברי הרמב"ם (פ"ד מהל' שקלים ה"ז), ואין דינם אפשר משאי אפשר.

הלוות נטילת ידים

המשך מעמוד מו

השני של הבית יוסף, נראה שסובר שיש להזכיר בפירוש זה להלכה]. ולענין איטר, כתוב הפמ"ג (אי"א בהקדמה לטי' זה) שהולך אחר הדמיון של העולם. וכן כתוב המשנ"ב לעיל (שם ס"ק בב') לענן נטילת ידיים שחרית.

ו לענן נטילת ידיים בבקורת, ביאר לעיל (ס"י ד ס"ק בב') שהטעעם הוא כדי שייתגבר ימין שהוא חסר על שמאל שהוא די. ואך לאחר גנות לו יידיג, שאף שלא שיר הטעם שהשמאל תשמש לימיין, בכל אופן יקדים את הדמיון על פי מה שבכתב המשנ"ב לעיל (ס"י ב ס"ק ז) שכשהוא רוחץ וטר, יקדים של ימין תחילת (משנ"ב ביצהחן).

[משנ"ב ס"ק ה]
ונם אינם מכלכלות¹⁰.

10) אכן אם נטול ידו שלא לשם טעה ולא הסיח דעתו מהן, נחלקו פוטקים אם יצא ידי חברתו ונראה להלן ס"ק לב, ופסק הרמ"א להלן (ס"ז) שיחזור ויטול בלא ברכה [וכשאין לו עכשו מים, כתוב במסנ"ב לקמן (ס"י קנט ס"ק עה) שיכל להקל ולאכול בלא נטילה], והוסיף בבודיל שם (ס"ג ד"ה ולבחילך) ששוב שיטמא קדו כוד שיתחייב דיין בנטילה שנייה ויכול לברך. וכמו כן אם שהה כמה שעות עד שאבל פט, כתוב בביה"ל להלן (ס"ז ד"ה ואם) שעריך לשוב וליטול בברכה.

[משנ"ב ס"ק ז]

קינו "אשר קדרשנו במצותו וצונו על נטילת ידים"¹¹. 11) ולענן עמידה בשעת הברכה, כתוב לעיל (ס"י ח ס"ק ב) בשם הב"י שהתחילה כל ברכת המצוות צרכה להיות במעומד. וגם בשיטתא די' חובה הברכה בשמעה מאוחר, כתוב בשעה"ע לקמן (ס"י תרצ"ס ס"ק א) שיש לעמלה. אמנם המגלא לעיל (ס"י ח ס"ק ב) כתוב שעдел הפרשת חלה אינו צריך לברך מעומד בין שאינה מצחה כל כך אלא שעודה בין רק כדי לתיקן מאבולן, הפתחי תשובה (ויז' ס"י שכח ס"ק ב) הביא שהישעות יעקב חולק על המג"א ולעתו גם בהפרשת חלה יש לברך מעומד [ולבוארה מחלוקתם שיבת גם בנסיבות נטילה], ובספר העיטור (עצית שער ג חלק ב) כתוב שמכורכיס על נטילת ידיים מעומד. ובספר תשובות והנוגות (ח"א ס"י קעא) הביא שמסידור החוז"א זיל' נראת שיש לעשות את הנטילה והברכה במשדר. והוסיפה, שבסדרו הרבה שבתי צל משמע שדרוקה בשבת ציריך לעשותן מעומד.

ומי שנטל ידיים וברך, ושוב נמלך שלא לאכול, כתוב החוז"א (ארח סי' כה אות ח) וכן דעת הגרש"ז אויערבך (בעצחיק יקראי ח"ב עמי' מו) שיש לפטוק מה כmo שכתב הריטב"א (חולין ק), ב"ר"ה אמר רב, הובאו דבריו בשער תשובה ס"ק א). שאין לחויב לאכול כדי שלא תהייה ברכותו לטילה, שכן בשבעת הנטילה היה בדעתו לאכול ותיקן ידיו לאכילה ונתקחיב בברכה, אין זו ברכה לטילה [וראה בחוז"א (ארח סי' קל' אות ז) שכתב שאפשר שאיסור ברכה שאינה צריכה אינו ממש הוכרת השם אלא ממש חסוך חסוך יראה שאין האדם ראוי לגשת אל הקודש תמיד אלא כפי מה שקבעו חכמים].

היא בפט, כיון שגם התורה אין תורומה נוהגת אלא בדין הירוש וזכה שנאמר "יראשית דגך תירחש ויצהרך" גור, ולא בשאר פירות. והданן שהוא ה' מני הבואה דרך אכילתו היא לעשוות ממון פט (וזאף שגם התירש והיצחר תרומות מהתורה, מ"מ כיון שדרך שתיהם בכלו ואך אדם עשו ליאגע בהם בידיו, לא הערכו בהם נטילת ידיים אפילו בתורומה ואין צורך לומר בחוילן). וכען זה הבא הפמ"ג בשם הלבוש שהוא מקור בדברי המשנ"ב והחוז"א (ארח סי' בה ס"ק ד) כתוב טעם נסוף לכך שלא חוויבו נטילת ידיים על פירות, כיון שלפעמים לא הוכיחו הפירות לקבל טומאה. אכן מה שכתבנו שמהתורה רק דין תירש וצהר חביבים בתורומה, נחלקו בזה הרמ"ם והראב"ד (פ"ב מהל' תרומות ה"א, ומ"א מולא מעשר ה"ט) ודרכי השוע"ר הרוב הם כדברי הראב"ד [וכן המשמשות הפשיטה של דברי המשנ"ב]. ולחתעה הרמ"ם שאף שאף מיין פירות חביבים בתורומה מהתורה, אפשר לבאר שהטעם שלא חוויבו נטילת ידיים על הפירות מחמת מה שכתבנו לעיל בשם החוז"א, או מחמת מה שכתב השעה"ע בס"ק ג שלא תיקנו אלא בפט משום שעלה הדרך לקבע טומאה.

[משנ"ב ס"ק ז]
תישיןן שׁגַעַן גם בשנִיה וכו', שיטל בימין פְתַלָה¹² בְנֵי שְׁהַשְׁמָלָקָשֶׁשֶׁ לְמִינָן¹³.

6) ומושום כך גם כשהוא מרים מזווים לו ואוכל על ידה ברכות מפה, כתוב לקמן (ס"י קנט ס"ק ה) שלדעת הרשי"ע אף שאוכל ביד אחת ציריך לברוך את שתי ידיים, שמא יגע בחברתה, אמנם לדעת הרמ"א (שם סי' א) שמקל לאכול בכף, ר"י שיכריך ידו האחת, והנני בערך עין. 7) אמנם החוז"א כתוב (ארח סי' כב ס"ק ג), שהטעם הוא שرك תקנת נטילת ידיים על האוכל ליטול את שתי ידיים אף כאשרנו נוגע במאכל בשתי ידיים, וכל שנטל רക אחת מידיו אסור לו עדין לאכול מוחמתה השניה, וכשם שכתב הרשי"ע לקמן (ס"י קסג ס"ב) שאם אחר נוגן לחוץ פיו חייב ליטול ידיים אף שאנו נוגע במאכל כלל [וראה במסנ"ב שם (ס"ק ט) שכתב בעין הדברים אלו שחייב ליטול ידיים ממשם שלא פלוג רבן באוכל בין נוגע לאינו נוגע].

ונפקא מינה בין הטעומים, כתוב בשדי' או מרברו (ח'יב תושבה ל) כאשרנו שיגע במאכל ביד שלא נטל, בגין שהוא משותקת, שלפי טעם המשנ"ב מספיק ליטול את ידו האחת, אבל לפי טעם של החוז"א אף במרקחה כזה יצטרך ליטול את שתי ידיים, כיון שرك היא צורת תקנת הנטלה.

8) וגם לנוגים על פי הסוד, כתוב בשדי' אגרות משה (או"ח ח"ג סי' לב) שינגןו כן, ואף שהבית יוסף לעיל (ס"י ד) הביא שני פירוטים בכוננות הוותר אם בנטילת ידיים לטעדה יש ליטול ימין תחילה או להperf, העיקר כפירושו השני שאף בנטילה זו יש ליטול ימין תחילה, שכן הגראי (שם) הביא רק את הפירוש הזה, וכן בסידורו הוועץ כתוב ליטול ימין תחילה, ולא הביא כלל של פי הקבלה ציריך שמאל תחילה על אף שדרכו להביא גם ענני קבלה וענני סדר [ואף מדברי המג"א (ס"ק א) שצין לעין בשווי לעיל (שם סי') שם הובא הפירוש

